

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku P. Spółki z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanych: [...]
o wydanie zaświadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 lutego 2016 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 17 lutego 2015 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając Sądowi
Apelacyjnemu orzeczenie o kosztach postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. wyrokiem z dnia 15 września 2014 r. oddalił odwołanie P. Spółki z o.o. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 marca 2013 r. odmawiającej wnioskodawcy wydania zaświadczenia potwierdzającego, że zainteresowani pracownicy podlegali polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją wnioskodawca. W apelacji nie podano wartości przedmiotu zaskarżenia wskazując, że sprawa dotyczy objęcia

ubezpieczeniem społecznym, a zatem nie jest sprawą o prawa majątkowe. Swoje stanowisko co do rodzaju rozpoznawanej sprawy wnioskodawca podtrzymał wezwany do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 17 lutego 2015 r. odrzucił apelację.

Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności podniósł, że zgodnie z art. 368 § 2 k.p.c. w sprawach o prawa majątkowe należy oznaczyć wartość przedmiotu zaskarżenia odpowiednio stosując art. 19-24 k.p.c. oraz art. 25 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu pojęcie praw majątkowych jest niewątpliwie szersze niż pojęcie spraw o roszczenia majątkowe i dotyczy także spraw o ustalenie lub nieistnienie prawa. Natomiast brak oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o prawa majątkowe jest traktowany jako brak formalny apelacji uzasadniający jej odrzucenie, jeżeli nie zostanie rozstrzygnięty w trybie art. 370 k.p.c. Wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia nie jest konieczne, gdy przedmiotem sporu jest określona kwota pieniężna. Sąd Apelacyjny stwierdził, że oznaczenie wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) jest niezbędne w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w tym w sprawach o podleganie ubezpieczeniu społecznemu. Sprawy te są sprawami majątkowymi w których wynagrodzenie adwokata lub radcy prawnego stosownie do § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.) uzależnione jest od wartości przedmiotu sporu. Skoro pełnomocnik wnioskodawcy wezwany do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez podanie wartości przedmiotu zaskarżenia nie wykonał prawidłowo zarządzenia, to apelacja na podstawie art. 370 k.p.c. została odrzucona.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł wnioskodawca P. Spółka z o.o., zaskarżając postanowienie w całości i domagając się jego uchylenia oraz zasądzenia na jego rzecz od organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy - art. 370 k.p.c. oraz art. 373

k.p.c. przez niewłaściwą ocenę prawną i przyjęcie, że wnioskodawca nie podał wartości przedmiotu zaskarżenia.

W uzasadnieniu zażalenia podniesione zostało, że przedmiotem postępowania jest odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej wydania zaświadczenia dotyczącego ustawodawstwa właściwego na formularzu A1 stosownie do art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE nr L 166 z 30 kwietnia 2004 r.). A zatem jest to sprawa należąca do kategorii spraw z zakresu objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Skarżący zarzucił ponadto, że odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia jej braków w wyznaczonym terminie może dotyczyć tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji dalszego biegu, co nie ma miejsca w rozpoznawanej sprawie. Na rzecz poprawności przedstawionego przez siebie stanowiska powołał się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2005 r., III UZ 29/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 165 oraz z dnia 5 stycznia 2011 r., II PZ 39/10, LEX nr 784927.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury kategoria spraw o „prawa majątkowe” rozumiana jest szeroko. Do takich spraw o charakterze majątkowym mogą należeć sprawy o wydanie zaświadczenia o „podleganiu nadal ustawodawstwu danego państwa członkowskiego”, które w konsekwencji przekładają się na wysokość należnych do zapłaty z tego tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Prawami majątkowymi są bowiem prawa wywodzące się bezpośrednio ze stosunków prawnych obejmujących ekonomiczne interesy stron (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r., IV CZ 74/06, LEX nr 607280). Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 października 2006 r., V CZ 67/06 (LEX nr 327899) stwierdził, że dla rozróżnienia majątkowego bądź niemajątkowego charakteru konkretnej sprawy nie jest istotne, czy rozpoznawana jest ona w następstwie wytoczenia powództwa o świadczenie, czy też powództwa o ustalenie albo

ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego. Sprawą majątkową jest sprawa, w której zgłoszone żądanie zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na stosunki majątkowe stron. Z tych względów usprawiedliwione jest twierdzenie, że prawami majątkowymi są wszelkie prawa wywodzące się bezpośrednio ze stosunków prawnych obejmujących ekonomiczne interesy stron. Skoro przedmiotem zaskarżonej decyzji i w konsekwencji odwołania jest wydanie zaświadczenia na formularzu A1, określającym ustawodawstwo właściwe, to prawidłowo przyjął Sąd drugiej instancji, że jest to sprawa o prawa majątkowe i nie stanowiło wykonania zobowiązania Sądu wskazanie przez skarżącego, „że wartość przedmiotu zaskarżenia w przedmiotowej sprawie stanowi objęcie ubezpieczeniem społecznym”.

Odrębną kwestią pozostaje jednak możliwość odrzucenia apelacji wobec niewykonania przez skarżącego zobowiązania Sądu drugiej instancji w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych apelacji. Wielokrotnie Sąd Najwyższy wskazywał, że odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia braków formalnych w wyznaczonym terminie dotyczy tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 lipca 2004 r., II PZ 38/04, LEX nr 1125273; z dnia 28 stycznia 2005 r., III UZ 29/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 165; z dnia 11 grudnia 2009 r., II UZ 43/09, LEX nr 583823; z dnia 17 maja 2013 r., II UZ 30/13, niepublikowane). Co prawda w uchwale z dnia 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05 (OSNP 2005 nr 24, poz. 396) Sąd Najwyższy zaprezentował stanowisko, że nieuzupełnienie przez stronę w wyznaczonym terminie braku apelacji polegającego na nieoznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o prawo majątkowe (art. 368 § 2 k.p.c.) może stanowić podstawę jej odrzucenia (art. 370 k.p.c.), także w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, ale miał na względzie przede wszystkim sprawy, w których żądanie dotyczyło określonej kwoty pieniężnej (np. jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy). Wskazanie wartości przedmiotu sporu i przedmiotu zaskarżenia ma bowiem na celu ustabilizowanie przedmiotu sporu i zakresu zaskarżenia dla eliminacji możliwości dowolnego ich określania w poszczególnych stadiach procesu dla potrzeb dopuszczalności zaskarżenia (skargi kasacyjnej) oraz ponoszenia kosztów procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14

stycznia 2015 r., I CZ 100/14, LEX nr 1640230). Taka sytuacja nie ma miejsca w rozpoznawanej sprawie.

Po pierwsze, w ocenie Sądu Najwyższego w obecnym składzie, sprawa o wydanie zaświadczenia określającego ustawodawstwo właściwe jest sprawą o podleganie ubezpieczeniu społecznemu. Wystarczy w tej kwestii odwołać się do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 116/13 (OSNP 2014 nr 5, poz. 73), że użyte w art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 05, s. 72 ze zm.) oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/09 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) Nr 883/04 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L Nr 284, s. 1 ze zm.) sformułowanie „podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego” oznacza podleganie przepisom tworzącym w danym państwie członkowskim system zabezpieczenia społecznego przez spełnianie kryteriów przewidzianych w tych przepisach do objęcia systemem zabezpieczenia społecznego. W konsekwencji dla uznania, że konkretna osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego w przedstawionym wyżej rozumieniu, konieczne jest podleganie przez tę osobę ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (np. z tytułu pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej, czy też z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej). Podleganie ubezpieczeniu społecznemu następuje z mocy prawa i jest konsekwencją istnienia tytułu do ubezpieczenia społecznego (por. Krzysztof Ślęzak, Komentarz do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004, LEX 2012). Taki sam pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2013 r., II UK 170/13 (OSNP 2014 nr 12, poz. 171) wskazując, że podleganie ustawodawstwu oznacza objęcie danej osoby systemem zabezpieczenia społecznego według zasad obowiązujących w danym państwie członkowskim.

Po drugie, sprawy o podleganie ubezpieczeniu społecznemu, mimo ich majątkowego charakteru mogą być przedmiotem skargi kasacyjnej niezależnie od

wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.). Godzi się również zauważyć, że skarżący „z daleko idącej ostrożności procesowej” podał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach o objęcie ubezpieczeniem społecznym wynosi „zero” złotych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

kc